

Закон за достъп до обществена информация (ЗДОИ) и практика по прилагането му

Кирил Терзийски,
адвокат в Правния екип на ПДИ
гр. Враца, 11 май 2015 г.

Проект „За Балкана и хората“

*III-то обучение за повишаване капацитета на служителите, ангажирани с
опазване на защитените територии в България
гр. Враца, 11-15.05.2015 г.*



BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME
БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУЖИЧЕСТВО

Цели на законите за достъп до информация

- Да осигурят на гражданството свободен достъп до информация съхранявана и създавана от публичните институции
- Да се осигури ефективно и демократично управление
- Да се осигури свободна размяна на информирано обществено мнение
- Да се утвърждава отговорно, прозрачно и отчетно управление
- Да се осигури на гражданите възможност да си формират мнение и да осъществяват контрол над управлението

Правна рамка на достъпа до информация в България

- чл. 41 от Конституцията от 1991
- Решение на КС № 7 от 4 юни 1996
- Глава втора от ЗООС от 1991, нов 2001
- Закон за достъп до обществена информация 2000, най-съществено изм. 2008
- Закон за защита на класифицираната информация от 2002
- Закон за защита на личните данни от 2002

Обхват на уредбата на ЗДОИ

- Принципи
- Понятието „обществена информация“
- Кой има право на достъп?
- Задължени субекти
- Активно публикуване
- Процедура по предоставяне
- Ограничения

Принципи

- Достъпът до информация е принцип, а ограничението му – изключение (РКС № 7 от 4 юни 1996) – отказите се мотивират (чл. 38 ЗДОИ), мълчанието – недопустимо (Определение № 3335/2005 по а.д. № 3169/05 ВАС, V о.)
- Достъпът до информация е достъп до документи (Решение № 2113/2004 по а.д. № 38/04 ВАС 5-чл.)
- Необходимост/ интерес от получаване на обществена информация **не се изисква** (Решение № 178/13 по а.д. № 2150/12 ВАС, V о.)

Кой има право на достъп до информация по ЗДОИ?

ВСЕКИ:

- Български гражданин
- Чужд гражданин или лице без гражданство
- Юридическо лице – българско и чуждестранно

Задължени субекти

- Държавните органи – всички власти
- Териториалните им звена (от 2008 г.)
- Органи на местно самоуправление
- Публичноправни субекти: БНБ, ЦИК, НЗОК
- ЮЛ и ФЛ финансирани от бюджета, програми/фондове на ЕС.

Задължени субекти

- Публичноправни организации (§ 1, т. 4 от ДР):
 - Над 50 % от приходите са от публичен източник
 - Над 50 % от управителния/ контролен орган е определен от възложител на обществена поръчка
 - Обект е на управленски контрол от възложител на обществена поръчка

Определението на обществена информация – чл. 2

- Свързана с общественения живот и дава възможност да се състави мнение за дейността на задължените субекти
- Създава се и/или се съхранява от задължените субекти независимо от носителя

Видове обществена информация

- **Официална** (чл. 10) – актовете на органите на власт: решения, заповеди, инструкции
- **Служебна** (чл. 11) - събира, създава и съхранява във връзка с официалната информация, както и по повод дейността на органите и на техните администрации: договори, протоколи, стенограми, анализи, доклади, консултации

Задълженията на органите по ЗДОИ за активно разпространение на информация

Чл. 14

- Да публикуват или съобщават информация за своята дейност
- Да съобщават информация, когато тази информация:
 - Може да предотврати заплаха за живота, здравето и безопасността на гражданите или на тяхното имущество
 - Опровергава недостоверна информация
 - Представява или би представлявала обществен интерес
 - Следва да бъде изготвена и предоставена по силата на закон

Задължения за публикуване на информация в интернет (чл. 15 и чл. 15а)

1. Описание на правомощията, функциите и отговорностите на администрацията
2. Списък на издадените актове в изпълнение на правомощията
3. Описание на информационните масиви и ресурси
4. Наименование, адрес и работно време на звеното по заявленията
5. Секция “достъп до информация” – контактна информация за служител/звено по ЗДОИ, вътрешните правила, реда за достъп до регистрите, годишен отчет за постъпилите заявления;

Годишен доклад по изпълнението на ЗДОИ

- Всеки ръководител на административна структура отчита год. постъпилите заявления, отказите и причините;
- Годишен доклад на Министерския съвет, съдържащ обобщена информация, съдържаща данните от отчетите и друга информация във връзка с прилагането на закона.

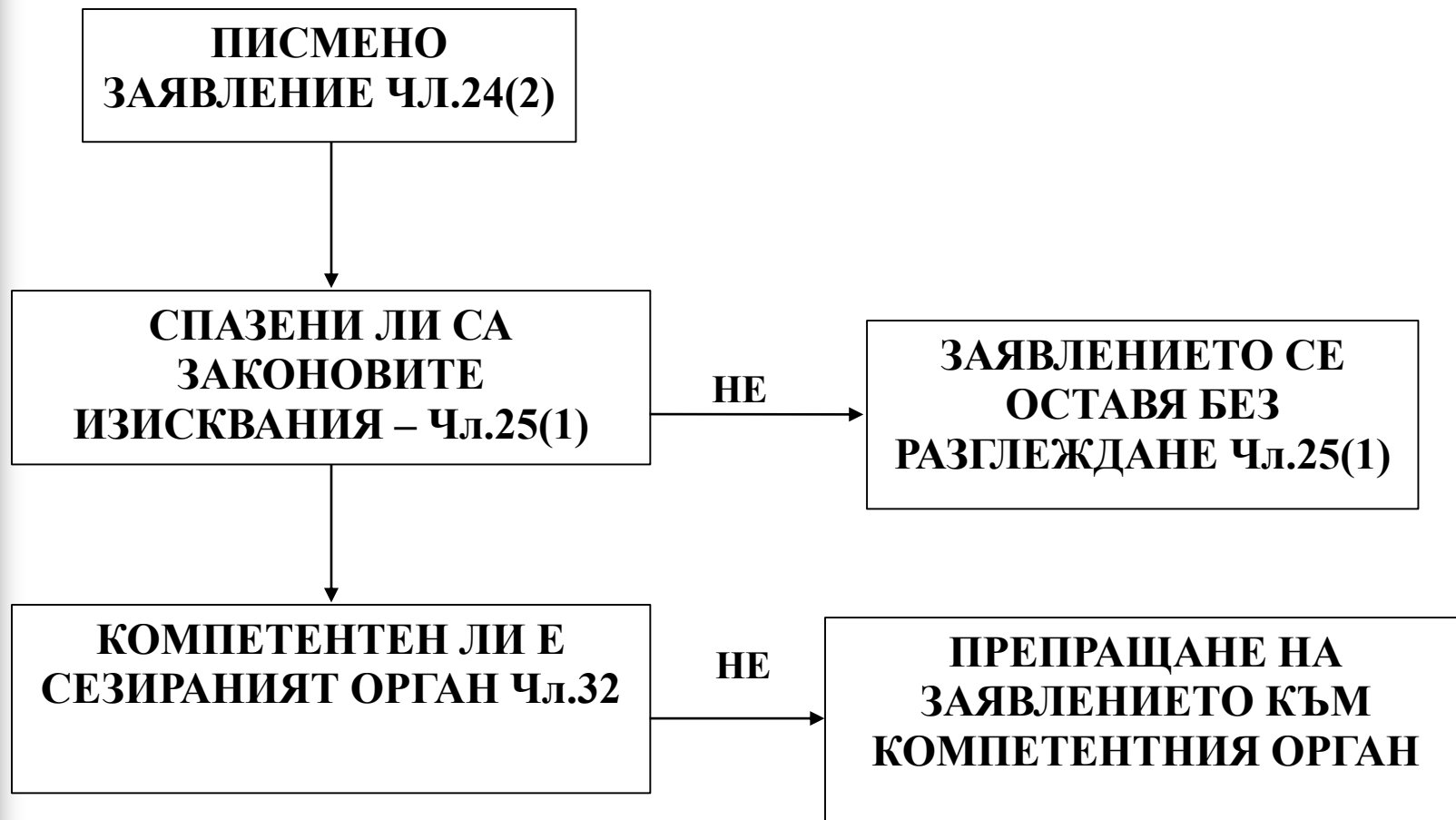
Стартиране на процедурата по искане на информация



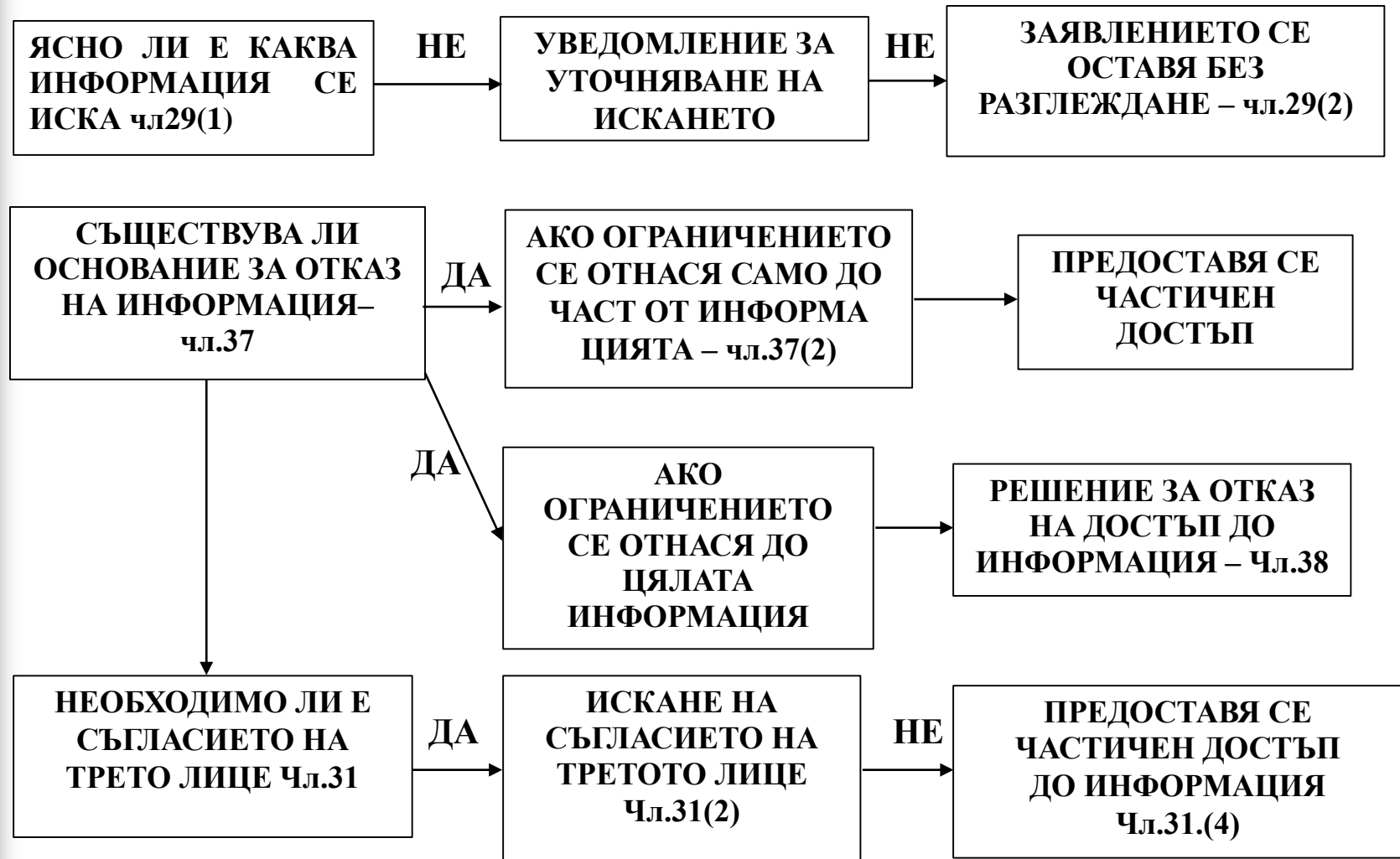
Писменото заявление трябва да съдържа:

- **Задължително:**
За ФЛ - трите имена
За ЮЛ – наименование и седалище
- **Задължително:**
Адрес за кореспонденция
- **Задължително:**
Каква информация искаме да получим
- **Предпочитана форма на предоставяне на информацията**

Проверка на писменото заявление



Разглеждане на писменото заявление



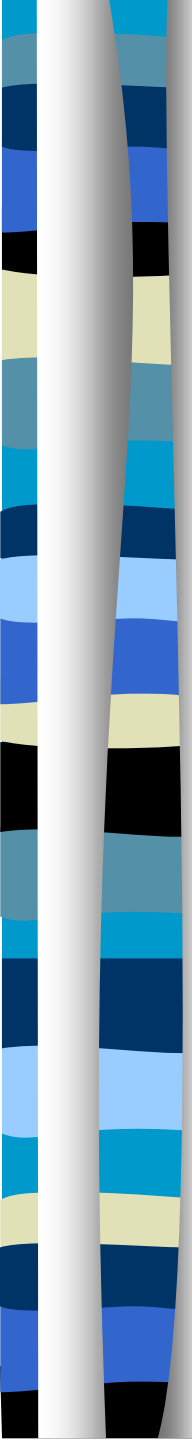
Съгласие на засегнатия – чл. 31 от ЗДОИ

- Да е налице защитено право или интерес:
лични данни, търговска тайна;
- Лицето да не е задължен субект – чл. 31, ал. 5,
предложение 1 от ЗДОИ;
- Да не е налице надделяващ обществен интерес
– чл. 31, ал. 5, предложение 2 от ЗДОИ

Форми на достъп – чл. 26 ЗДОИ

- Преглед на документите – бесплатно
- Копия от документи на хартиен носител – 9 ст.
- Копия от документи на електронен носител –
CD – 50 ст., DVD – 60 ст.
- Справка – 1,50 лв.
- Заповед № ЗМФ-1472 от 29.11.2011 г. на
Министъра на финансите

Форми на достъп

- 
- Задължените субекти за длъжни да се съобразяват с предпочитанието на заявителя освен когато:
 - Няма техническа възможност
 - Увеличава неоправдано разходите
 - Това води до:
 - възможност за неправомерна обработка;
 - нарушаване на авторски права.

Разходи по предоставяне на информацията

- Трудът не се заплаща от заявителя
- Заплащат се материалните разходи по предоставянето: 0,09 лв. на ксерокопие, 0,50 лв. CD, 0,60 лв. DVD
- Достъп по ел. поща?
- Заповед № ЗМФ-1472 от 29.11.2011 г. на Министъра на финансите

Ограниченията според ЗДОИ чл. 37, ал. 1

- Държавна тайна
- Служебна тайна
- Случаите по чл. 13, ал. 2
- Засягане на интересите на трето лице и няма негово изрично писмено съгласие (лични данни или търговска тайна)
- Информацията е предоставена в предходните 6 месеца

Достъпът до служебна информация *може да бъде* ограничен по чл. 13, ал. 2, когато тя е свързана с...

- Оперативна подготовка на актовете и няма самостоятелно значение (мнения и препоръки, становища и консултации)
- Мнения и позиции във връзка с преговори
- Това ограничение не може да се прилага след изтичане на 2 години от създаването на тази информация

Подготвителни документи – чл. 13, ал. 2, т. 1 ЗДОИ

- Ограничението неприложимо за фактически констатации (Решение № 15158/10 по а.д. № 3051/10 ВАС, V о.)
- Неприложимо когато няма краен акт (Решение № 2308/06 по а.д. № 10940/05 ВАС, 5-чл.)
- Неприложимо към дискусии, информация за околната среда (Решение № 8921/09 по а.д. № 15062/08 на ВАС, III о.)
- За подготвителни документи и преговори – до 2 г. (чл. 13, ал. 3 от ЗДОИ)

Търговска тайна – чл. 17, ал. 2 и 3 от ЗДОИ

- Информацията е търговска тайна и предоставянето ѝ би довело до нелоялна конкуренция;
- Посочват се обстоятелствата, които водят до нелоялна конкуренция;
- От надделяващ обществен интерес е информацията за договори на задължен субект с други лица - § 1, т. 5, буква “е” ДР на ЗДОИ

Защита на интересите на трети лица

- Търсената обществена информация се отнася до трето лице
- Необходимо е неговото съгласие
- Ако няма съгласие, информацията се предоставя в обем и по начин, който да не разкрива информацията на третото лице
- Не е необходимо съгласието, когато самото то е задължен субект и отнасящата се до него информация е обществена (чл. 31 ал. 5)

Класифицирана информация

- Ниво на класификация – за служебно ползване, поверително, секретно, строго секретно - 6 м., 5 г., 15 г. или 30 години защита (чл. 34 от ЗЗКИ)
- Защитени интереси – чл. 25 (държавна тайна) и чл. 26 (служебна тайна) от ЗЗКИ, плюс списък с категории;
- Периодичен преглед 2 г., декласифициране след изтичане срока за защита.

Надделяващ обществен интерес

- Баланс на интереси - § 1, т. 5 и 6 от ДР на ЗДОИ – прозрачност, отчетност, нередности, обществен дебат, договори; при емисии и др. случаи – чл. 20, ал. 4 от ЗООС
- Въведен със специален закон – декларации за доходите и имуществото, за конфликт на интереси и др.

Надделяващ обществен интерес и защита на личните данни

- Лица, заемащи публични длъжности – чл. 3, ал.1 от Закона за досиетата
- Лица, заемащи висши държавни длъжности – Закон за публичност имуществото и доходите
- Тези лица се ползват с много по-занижена защита от частните лица (РКС № 4/12 по к.д.)

Предоставяне на достъп до информация

- Решение за предоставяне на достъп
 - до коя информация ще се предостави достъп
 - период за предоставяне на достъпа до информация
 - къде ще се предостави информацията
 - форма на предоставяне
 - цена

- Протокол за предоставяне на информация
 - изброяване на предоставените документи
 - име и подпис на лицето, предоставило достъпа
 - подпис на заявителя

Отказ за предоставяне на информация

- Решение за отказ
 - правното и фактическо основание за отказ
 - датата на приемане на решението
 - редът за неговото обжалване (пред кой съд и в какъв срок) – чл. 140 АПК

- Връчва се на заявителя
 - срещу подпис
 - по пощата с обратна разписка

Обжалване на решенията по ЗДОИ

- По реда на АПК;
- Пред съответния административен съд или пред Върховния административен съд;
- Жалбите се подават ЧРЕЗ съответния орган до съда;
- 3 дневен срок за съответния орган да изпрати преписката на съда и да уведоми подателя;
- Такса – 10 лв. + такса за банков превод;

Благодаря за вниманието!

- kiril@aip-bg.org
- 02 988 50 62
- 02 986 77 09